

UIT HET POLITIEKE EN SOCIALE LEVEN

Het kapitaal en ons dagelijksch brood.

IV.

De ongerechtigheid om het economische en het einde.

We konden in een vorig artikel de beteekenis van het kapitaal voor het economische van onze cultuur hoog waardeeren. Er zijn echter ook bittere en droeve dingen in ons economisch leven te zien, die spreken van den vloek over onze zonde. Er is kwaad in alle sferen. Er is bederf van grondstoffen, vernieling van machines. Schepen vergaan, natuurrampen vernielen in één oogenblik voor miljoenen waardevol kapitaal, oorlogen verteren het productie-vermogen der menschheid en verslinden het kapitaal, de dood raapt menig veelbelovend ingenieur weg vóór den tijd, en in allen arbeid met kapitaal, evengoed als met het land, is het arbeiden in het zweet des aanschijns, hijgen naar den avond, als de daglooner in de Heilige Schrift.

De vloek wordt niet opgeheven, ook al verzadigt God al wat er leeft, ook al is de Heere goed over al Zijn werken, historisch blijft deze vervloeking over Adam voortwerken van geslacht tot geslacht, ook in onze kapitalistische economische sfeer.

Wie zich als uit Adam van nature verdoemelijk voor God kent, die zal zich verwonderen over die goedheid Gods, dat Hij de bewoners van ons land van uit strooien hutten — zoo van 't model van de aardappelkuilen bij de boeren — heeft gebracht in nette woningen en dat Hij ons van onze economische cultuurgooier doet genieten.

Te meer is dat wonderlijk, omdat wij allen de schuld nog dagelijks meerder maken. En hier ligt een zeer ernstig kwaad, dat ook in onze economische verhoudingen diep, zeer diep invreest. De zonden, die elken dag geschieden, maken, dat Gods goede gaven door onze schuld verdorven worden. Niet het stelsel, maar de zonde is verderfelijk.

Het allerergste is wel, als God niet wordt erkend als de Almachtige, die de economische dingen leidt. Dan buigen de menschen zich voor hun afgod en dat is in zeer veel gevallen „het kapitaalje“. Die niets bezit, tracht het te verkrijgen en het zoover te brengen, dat hij kan meedoen in de productie om dan door de productie winst te maken en rijk te worden. De zucht naar rijkdom, naar vermogen, naar een kapitaalje, dat voor ons dagelijksch brood zal zorgen in ons verder leven, is bij duizenden menschen, die het niet van den Heere verwachten, gegroeid tot een gieren, dat is begeerend grijpen, naar geld en goed.

Geldgierigheid is afgodendienst. Gij kunt niet tegelijk God dienen en dan óók nog jagen naar 't geld, zeide de Heere Jezus.

Alleen de vreeze des Heeren kan ons in den strijd tegen dat gieren van ons hart helpen. We moeten vastigheid hebben voor dat allernoodzakelijkste als ons dagelijksch brood. Wat een vastigheid geeft dat woord van Jezus: zijt dan niet bezorgd zeggende: wat zullen wij eten? of wat zullen wij drinken? of waarmede zullen wij ons kleeden? want al deze dingen zoeken de heidenen; want uw hemelsche Vader weet, dat gij al deze dingen behoeft. Matth. 6:31, 32. Zijt dan niet bezorgd tegen morgen... elke dag heeft genoeg aan zijn eigen zorg.

En wat een waarschuwing geeft ons Jeremia 17:11. Gelijk een veldhoen eieren verzamelt, maar broedt ze niet uit, alzoo is hij, die rijkdom vergadert, doch niet met recht; in de helft zijner

dagen zal hij dien moeten verlaten en in zijn laatste een dwaas zijn.

En dan in vs. 5: Vervloekt is de man, die op een mensch (hijv. een rijke) vertrouwt, hij zal zijn als dorre heide. Gezegend daarentegen is de man, die op den Heere vertrouwt, want hij zal zijn als een boom aan een rivieroever, zelfs in droge jaren draagt hij vrucht.

Dat kan ook in economisch opzicht van ons geld in crisisjaren.

Dan is acht geven op Gods economische wetten van sparen en verstandig besteden en Gods koninkrijk niet vergeten ook noodig, naast het smeken om de gunstige gezindheid van God over ons.

Maar zij, die den Heere niet kennen, hebben dat alles niet. Geen wonder dat zij gieren naar een kapitaalje, en dan naar den toestand, die men vroeger aanduidde door „er warmpjes bij zitten“ en daarna naar grootkapitaal...

En wee als er dan bij komt de begeerte om het ook in wellusten door te brengen. Dan heeft men, als in Israël, de gerusten in Sion en de zekeren op den berg van Samaria, die op elpenbeenen rustbedden wijn dronken uit schalen onder allerlei muziek en niet omzagen naar den armen volksgenoot, die in ellende omkwam. Dan wordt zelfs het nietswaardige kaf voor geld aan de armen verkocht en de slaafarbeider voor een paar schoenen geveild (Amos).

En als de afgodendienst en de gierigheid naar geld en wellusten de menschen verblinden, dan laten ze recht en onrecht stuivertje wisselen, dan verklaren de revolutiestokers het privaatrecht voor diefstal en stelen met revolutionair geweld het kapitaal, waar het te halen is.

Gierigheid, d.w.z. gieren naar altijd meer geld, wellusten — en diefstal — het werkt van weerskanten in den z.g. klassenstrijd. De een houdt vast, meer dan recht is en de ander tracht te ontrooven zonder eenigen rechtsgrond, dan dat het voor de „gemeenschap“ is.

De revolutionaire economen met hun leer van den klassenstrijd en uitbuiting der arbeiders en met hun zorg voor de gemeenschap speculeeren op de hartstochten van het natuurlijk hart om deze afgoderij en gierigheid en wellust en diefstal... aan te prijzen als hooge verontwaardiging vanwege concrete onrechtvaardigheden der „kapitalisten“. Ook zij die geen grootkapitaal bezitten, kunnen toch in dezelfde zonde vallen, want ook zij hebben hun aandeel in de productie — in het verzorgen van ons economisch leven — zoodat de menschheid gevoed en gekleed en verzorgd wordt met nooddrift en weelde.

Wanneer nu een boer zou zeggen: ik verbouw op mijn land niet meer aardappelen dan ik zelf behoef, ik verdien er toch niets aan, dan was dat zijn roeping verzaken. Hij helpt door trouwen arbeid mee aan de productie zoodat straks mischien die Amsterdammer door zijn arbeid van God gevoed wordt.

Zijn we nu vereiders van het kapitaal — echte kapitalisten — dan zeggen we: wat kan me dat schelen, ik moet mijn onderneming kunnen uitzetten door vermeerdering van mijn inkomen, ik moet behalve mijn voedsel nog „kapitaal“ kunnen besparen voor mijn ouden dag.

En het gieren (= begeeren) om steeds meer te verdienen — desnoods ten koste van „de zaak“, van het bedrijf en van den „patroon“ — dat is dezelfde zonde, maar nu van den kant der arbeiders.

De „zonde“ in het economische leven, vindt haar wortel niet in een stelsel, maar in de gierigheid en de wellust en in den diefstal en in de begeerte naar wat eens anders eigendom is door Gods bestel en in moeilijke tijden in het gebrek aan samenwerking. Werkende voor ons dagelijksch brood, hetzij als handarbeider, hetzij als landbouwer in de natuur, hetzij als groot-industrieel

met het kapitaal... mogen we in gehoorzaamheid aan God onze roeping vervullen, biddende, dat Hij ons ons dagelijksch brood geve en met ons als Christenen óók onze medeburgers in onze volksgemeenschap en onze medemenschen in de volkerengemeenschap.

Eenmaal kan dan blijken, dat de man die dit jaar zijn boeken sloot met een tekort, doch die niettemin trouw in zijn arbeid den Heere had gediend en solide economische goederen heeft afgeleverd — eenmaal kan dan blijken, dat Gods boeken in den hemel een andere economische berekening hebben, die niet gebaseerd is op het bedrijf van den enkeling, maar op Zijn „Grootbedrijf“, waarvan onze bedrijfjes maar een onderdeel zijn — en dat dit groote „Boek der Economie“ ons een flink hatig saldo toewijst.

God geve, dat in deze moeilijke tijden bij menig-een de trouwe dienst Gods sterker mag wezen dan de zucht naar een „kapitaalje“ en dat alzoo de kinderen des Koninkrijks verstandiger mogen doen op economisch gebied, dan de kinderen dezer wereld, die terwille van eigenbelang of eigen economisch inzicht ons economisch leven willen vernielen, terwijl ze buiten machte zijn een beter te bouwen.

Toch zijn er menschen, die men het niet kwalijk neemt, dat zij morren over het kapitalisme in de economische sfeer.

Men doet een dief geen verachting aan als hij steelt om zijn ziel te vullen.

Zoo doe men die stakkerds geen verachting aan, die in onze economische verhoudingen als tusschen de wielen van het raderwerk zijn gemaakt en als verpletterd worden. Ik denk hier aan de kinderen in de fabrieken indertijd in Engeland — en aan allerlei ellendige hemeltergende toestanden in fabriekscontra en ten slotte aan allen, die door machtige menschen, door bankdirecties en groot-industrieelen onrechtvaardig worden behandeld, zóó dat ze economisch worden vernield. Zoo 't zelfde als in Amos door die koeien van Basan. Ook de Apostel Jakobus kende zulke toestanden. Hij had groote klachten over de rijke Christenen. Zij overweelden hun arme broeders en trokken ze voor de rechterstoelen (2:6). Zij wisten van geen barmhartigheid (2:13). Zij zeiden tot dengene die broodsgebrek had: ik wensch je het beste, dat je ergens eten zult vinden, maar zij gaven hem niets. Het loon der werklieden werd door hen verkort en zelf leefden zij lekkerlijk in wellusten en vette maaltijden (5:4, 5). Zij veroordeelden en doodden de rechtvaardigen, die tegen dat onrecht getuigden — hoewel dezen geen revolutie maakten, omdat zij God vreesden.

En wat zegt Jakobus na dit requisitoir over de rijken? Roept hij op voor de nieuwe maatschappij tegen het kapitalisme?

Ja, hij voorspelt het einde van den rijkdom, zooals Ezechiël het einde van Tyrus voorspelde.

„Welaan nu, gij rijken, weent en huil over uwe ellendigheden, die over u komen — uw rijkdom is verrot, en uw kleederen zijn van de motten gegeten geworden en uw goud en zilver is verroest... u tot een getuigenis om uw vleesch te verteren als een vuur“.

Maar toch niets van agitatie tegen die bestaande maatschappij. Integendeel: Weest geduldig broeders, die daar samenbreken op economisch gebied onder het onrecht, — de Heere Jezus komt op de wolken — Doe als de boer, die lang kan wachten op den oogst — en zucht niet tegen elkander... opdat gij niet (met de booze wereld van geldgierige menschen) veroordeeld wordt.

De Rechter zal komen.

Lijdt dan geduldig als Job — wie weet, de Heere is zeer barmhartig en een Ontfermer — wie weet, misschien ondervindt ge dat ook nog in uw leven zoo als Job, die later het dubbele ontving.

streeren dat er bij God geen aanneming des persoons is. Bovendien wordt door deze standsorganisatie het karakter van algemeene vorming sterk beperkt en ziet men veeleer zijn vereniging als voorbereidende vakorganisatie.

Nu ontkennen we niet dat we hier voor een moeilijk vraagstuk staan.

Ter conferentie van het C. N. V. te Putten¹⁾ is juist hierin de moeilijkheid onder de oogen gezien, dat we naast de Knapen- en Jongelingsverenigingen nog een organisatie voor jeugdigen moeten creëren, die met eigen program, eigen samenkomsten moet vullen.

Men kan zodoende „des Guten zu viel bekommen“. Naast de ontspanningsverenigingen zal dan de jonge mensch nog lid zijn van twee verenigingen en bovendien natuurlijk vóór alles ter catechisatie moeten gaan.

Zodoende blijft er voor studie en voor verkeer in de gezinssfeer al heel weinig over.

Alles overziende blijven we aan den vorm door onze jeugdbeweging gekozen de voorkeur geven.

Het landelijk karakter verdient in de eerste plaats verre de voorkeur boven het diocesaanstelsel. We meenen dat, hoewel terdege rekenschap moet gehouden worden met volksaard, milieu of speciale streekeigenschappen, toch het onderscheid te gering is om daarvoor in de verschillende diocesen de jeugd weer anders te organiseren. We begrijpen

POPULAIR-WETEN - SCHAPPELUKE SCHEITSEN

De nieuwe organisatie van het Roomsche Jeugdwerk V.

Roomsche en Gereformeerde organisaties voor Jongeligen.

Wanneer we nu de Roomsche Jongelingsbeweging met de Gereformeerde vergelijken, dan valt ons op, dat thans de methode van Rome geheel afwijkend van de onze is.

Voor de 12—17-jarigen zagen we een overbuigen naar de Bondsdele.

Hier komt Rome echter plotseling met de standsorganisatie.

Alleen in kleine plaatsen, waar geen stand domineert mag één algemeene jongelingsvereniging zijn. Echter toch weer met dien verstande, dat de leden behalve van deze vereniging, toch ook „ambtshalve“ zijn aangesloten bij een der vier genoemde bonden.

Nu hebben we hier met geworden toestanden te doen. De vier standsorganisaties zijn zonder toedoen der kerkelijke regeermacht als vanzelf ontstaan. De bisschoppen staan dus voor een „fait accompli“ en we hebben zoo den indruk, dat

de Kerkvoogd nu moet trachten „to make the best of it“. Inderdaad is de oplossing vernuftig. De godsdienstige (verplichte) vereniging verzorgt het religieus element in engeren zin. De andere organisaties vormen tot leden de sociale grotemenschenorganisaties.

Toch kunnen we het meest voelen voor Haarlem's methode, die zoo min mogelijk splitst wat principieel bijeen behoort.

Maar bij Rome ziet men altijd het verschijnsel dat men de praktijk naar de oogen ziet en zich zoo snel mogelijk aanpast bij nieuwe toestanden.

Als de A. J. C. wat in de melk te brokkelen krijgt, sticht de Aartsbisschop de K. J. C. Als de roode jeugd uniformen aantrekt, is de geheele Roomsche jeugdbeweging ook in speciale costumes. Dat geeft ons de gedachte, dat het dan toch is een strijd tegen vleesch en bloed, een onderling opbieden en concurrent-demonstreeren langs de straat. En zoo vinden we het ook jammer dat, behalve dan in 't bisdom Haarlem, de geestelijke eenheid gebroken is. Feitelijk wordt door een zijdeur de klassenstrijd binnengehaald nu men de organisaties in werkgevers en werknemers splits. We vermoeden bovendien sterk, dat die „jonge werkgevers“ van ruim 17 jaar, meer zootjes van werkgevers zijn, dan werkgevers zelve. Wij hebben altijd in de Jongelingsvereniging een prachtinstituut gezien om de standen samen te brengen en om te demon-

Wij da listische en heel

Maar dat deze van het dat het 2 Als he ure al o Als or we ons e — het z worden zeelieder verging, recht w Jeremi over de cische e En in Open om de wel de over al vergoten getuigen En al de land sche tot recht er naar de economi we niet dan we meeste ringen

„Gaaf hare zo van ha niet gel zel“ no commu socialis

Ons kerd d En d Een zijn d schappi wel ee bied. V econon dat zij van he Ituslan God ve

En i bedrijf gemeer de „nie nomie van d God trouw. En Hij vallen dat te zijn ei

Bigg

De geling kelen maakt

dan e hande bouwv zooda lem, e Hoe meer dacht den l uitgo dat h het o stuur

ging, ging g der Vo is heel te v nadre verha spits stanc zoo veel aans geko het i